

Finsk godgjørelse til utenlandske krigsdeltagere

Efter 50 år får de svenske soldater som frivilligt hjalp Finland i krigen mot ryssarna i vinter och fortsättningskriget 1939-45 økonomisk ersättning.

Det var i samband med det årliga firandet av veterandagen i Finland som regeringen fattade beslut om att hedra de 5.000 utländska krigsveteranerna som fortfarande lever.

Sammanlagt var det drygt 8.000 svenskar som i slutskedet av kriget fanns i Finland. Många svenskar fanns under vinterkriget i Salla i finska Lappland medan drygt 700 svenskar var placerade i Hangö under fortsättningskriget. 116 svenskar stupade i de två krigen mot Sovjetunionen.

Förutom en liten økonomisk

ersättning på knappt 1.500 kronor får alla frivillige utlänningar också en utmärkelse av den finska staten. Ersättningen är mera en symbolisk gest av Finland som i år firar sitt 75-års jubileum.

Framför allt för de ester som frivilligt deltog i striderna på Finlands sida mot Sovjetunionen är beskedet om ersättning av stort värde. Esterna blev efter kriget av den sovjetiske ledningen bestraffade för landsförräderi. Esterna sändes sedan till de sibiriska fånglägren där många dog. Finland har tidigare med hänsyn till det forna Sovjetunionen inte kunnat ersätta de estniska soldaterna.

Nya Wärmlandska Tidningen

Hvorfor var norske kommuner så velstyrte under okkupasjonen?

Av Ola Nordang

Ola Nordang har sendt oss kopi av nedenstående brev, skrevet til en svensk venn. Artikkelen «Diktatur – eller nasjonalt demokrati» som Nordang nevner, har vært gjengitt to ganger i «Folk og Land» i løpet av de siste fem år. Fordi den er svært sentral, kan det godt hende at vi gjør det igjen om kort tid.

Din reaksjon på nærslutna artikkel från 1937 om «Diktatur – eller nasjonalt demokrati» antar jag blir: «... men där segs ju inget om förarprincipen som är det avgörande för diktatur-ideologin».

Till detta får sägas: Vidkun Quisling förordade aldrig «förrepprinsippet». Vad han förordade var «förelser- og ansvarsprinsippet». För honom var myndighet och ansvar en ouplöslig enhet. «De beste skal lede, med stor myndighet og sterkt ansvar.» Han levde också enligt detta. Avbøide erbjødandet om plats på ubåten som skulle kunna föra honom i säker landsflykt. Tänkte aldrig på pistol, handgranat eller giftampull för att slinka undan i sista minuten som Hitler och Terboven m.fl., eller i sista sekunden som Herman Göring.

Denna ouplöslighet krävde han också i sitt tänkande om styreformen: I hans stat skulle ingen som hade bestämmande-

rätt i offentliga angelägenheter kunna smita från följderna av sitt ställningstagande genom att skjuta över ansvaret på kollektivet. Exempelvis ordföranden i en kommunstyrelse fick finna sig i att i varje sak besluta enligt eget omdöme. Men han var också skyldig att innan han spikade sitt för kommunen bindande beslut först lyssna på vad övriga kommunstyremedlemmar hade att anföra, samt ge var och en av dessa möjlighet att protestera mot det beslut han ämnade fatta. Den som då inte begagnade sig av detta måste anses stödja det påtänkta beslutet och blev medansvarig för detta.

Enligt denna ordning styrdes Norges kommuner i nära fyra och ett halvt år under kriget, och styrdes bra. Då ordningen infördes befann sig de flesta i en bedrövlig situation med ansträngd ekonomi, ofta skuldsatta långt «upp över öronen». Flera mäktade inte av egen kraft fullgöra sine skyldigheter gent-

KULTUR ER BASISVARE, IKKE STORMARKEDPRODUKT

Av Frederik Skaubo

Jeg har skummet dagens Morgenblad og bl.a. merket meg datoen, 8. mai, som jo så absolutt gir grunn til ettertanke. Det er imidlertid tre artikler om et annet viktig emne, jeg her festet meg ved. Hver for seg avklarende, tildels avslørende i forbindelse med vårt kultursyn. De er dessuten aktuelle også når denne avis kommer ut.

Den unge, dyktige spaltist, Lars Bjørke, behandler Høyres kulturdilemma. Det konservative grunnsyn kjemper med realiteter som er skapt med eller mot de konservatives vilje. Han illustrerer hvordan nedfelte tradisjoner, tabuer og verdinormer krever sin plass uansett systemer. «En kommunist på 30-tallet kunne være mer ansvarbevisst overfor sin nærmeste familie enn en høyremann idag —

selv om avskaffelse av familien var oppført på kommunistenes program.»

Et fenomen idag er f.eks. at mens Høyre med pondus proklamerer en politikk bygget på «det kristne verdigrunnlag... vil forholdet for de flestes vedkommende ikke gå dypere enn til bunnen av et glass rødvin.» En spissformulering som alikevel illustrerer.

Forfatteren er også innom tidens perspektiv — og historieløshet, bl.a. med en visitt til Fr.p.s. Ungdom. En visitt jeg gjerne deltar i — ikke minst med tanke på 1. mai-utspillet «Nasjonal Samling». Rent bortsett fra *nasjoanal samlings* som et invektiv, så er bruken absurd i en anti-EF-forbindelse. Partiet Nasjonal Samlings fører, Vidkun Quisling, hadde sin plan for en Europaunion klar i 30-årene: Et statsamarbeide til hinder for krig og vold, til beskyttelse av felles kultur og religiøse tradisjoner og til fremme av handel og næringsliv. (For ordens skyld: Dette glipp fra Fr.P.U. er ikke spesielt nevnt av Bjørke).

Mot slutten av denne første av to artikler behandler Bjørke tabuområdet dannelse og almenndannelse. Et område som, etter undertegnede mening, våre radikalerne av ymse slag har sørget for å latterlig- eller mistenkeliggjøre. I den anledning avslutter han: «Men almenndannelse er selvsagt ikke lenger en mulig posisjon. Det er en høyst oppgående posisjon i Tyskland, England og Frankrike, men ikke i Norge. Med Høyres hjelp er almenutdannelsen ødelagt i skolen. Dessuten har almenutdannelse aldri vært typisk norsk. Nordmenn er på en måte bønder alle sammen. Vi kommer fra landsbygda og har gjort oss avhengig av innbilt hygge og innbilte fellesskap. Vel er vi individualister, vi slår i bordet og forfekter våre meninger. Men nåde den som signaliserer at han eller hun ikke lenger trenger fellesskapet, som «hever seg over» de andre og forlater festen for tidlig. Han som går langs stranda og teller stjerner er et fremmedlegeme i Norge — selv om dette menneske vil bli det eneste som kan kalle seg fritt eller tolerant.»

Carl Rudbeck har på neste side av samme avis en artikkel

med overskrift: Rambo eller Rimbaud? hvor han angriper det syn at staten (myndighetene) også har noe ansvar for kultur. Han er såvisst ikke opp-tatt av kultur som identitetsfremmede, tradisjonsbevarende, kvalitetsskapende og estetisk og etisk oppdragende. Nesten mer anarkistisk enn liberal går han inn for den totale avvikling av myndighetenes kulturengasjement. Det som fremmes og kjøpes av dagens flertall, skal få leve i kraft av sin omsettelighet. I sannhet et begrenset perspektiv.

Også Rudbeck nærmer seg EF-problemene. Smakfullt og velsignet fritt for den forkastelige finkultur formulerer han seg slik: «I dag vil mange gjøre Norge til beskyttet reservat. Bevare oss fra det forferdelige Europa der, slik mener media, gatene er fulle av rabiessmittede barn hvems (!) foreldre har dødd av forgiftede kyllinger. Mot dette stilles bildene av det rene Norge, hvems kultur sies å være så verdifull at deres innlemmende i det europeiske skulle være en stor katastrofe.» Forfatteren, som etter språket å dømme er svensk, skulle vel bedre enn de fleste kunne vurdere verdier og risiki ved kultur- og tradisjonsbelastninger som er meget synlige i Sverige. Nedbryting av «gamle» normer er vel der i Skandinavia kommet lengst.

Vi blar videre, og kulturtråden strekker seg til neste side hvor vi møter professor Arnljot Strømme Svendsen. Han har fremstått som talsmann for strengere etiske holdninger og bedre etisk skoling innen økonomifagene. Denne gang lanserer han «Kulturøkonomikk — et verktøy for kulturvern». Om «kulturarv — kulturminner» skriver han: «En arv, også en kulturarv, kan være god eller dårlig. Den viktigste kulturarven som det enkelte individ får fra sitt miljø, er verdisynet, sansen for verdier og for holdninger hos andre og hos seg selv, kultiverte vaner og smak, kunnskaper, tradisjoner, sans for sprog, ord og tone, bilde og oppretten osv. Man kan «arve», få overført også slette vaner, mangel på sans for viktige goder e.l.

Det tar tid å kultivere smak og vaner, å åpne øyne, å utvikle
(Forts. side 7)

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbitr

Tyske valg

10 Under delstatsvalget i Schleswig-Holstein i april ble det nasjonale partiet Deutsche Volks-Union det tredje største med 6,3% av stemmene. Bare de «to store», CDU og sosialdemokratene, var større. Volks-Union er en relativt ny forekomst på den nasjonale side i tysk politikk og ledes av den relativt kjente dr. Frey, utgiveren av «National-Zeitung» og «Deutsche Wochenzeitung». Han konkurrerer direkte med nasjonaldemokratene, som er et opplagt nasjonalsosialistisk etterfølgerparti, men de to partiene laier ihvertfall til å være blitt enige om ikke å stille lister i konkurranse med hverandre. Man fordeler delstatsvalgene mellom seg. Volks-Union har tidligere bare deltatt i delstatsvalg i Bremen, der de også fikk drøye 6% av stemmene og et antall representanter. Analysene etter begge valg viser at Volks-Union i første rekke henter sine stemmer fra mindre bemidlede strøk. I en arbeiderkrets i Bremen var unionen oppe i over 23% av stemmene. Partiet konkurrerer direkte med sosialdemokratene. Årsaken til partiets suksesser er utvilsomt dens motstand mot den nåværende tyske innvandringspolitikk.

Samme dag var det også delstatsvalg i Baden-Württemberg. Her deltok republikanerne, som ledes av en tidligere Waffen SS-offiser, og som også er motstander av innvandringspolitikken. Partiet oppnådde 10,9% av stemmene og ble tredje største parti. Republikanerne deltok også i Schleswig-Holstein, men fikk her bare ca. 1% oppslutning.

Sudetenland

Fordi jeg knapt kunne ha skrevet det bedre selv, gjengir jeg følgende fra «Aftenposten»:

Sudetyskerne var i mer enn 700 år bosatt i Tsjekkoslovakia. I det 12. århundre oppfordret tsjekkiske hertuger tyske bønder, håndverkere og kunstnere til å bosette seg i grenseområdet til det tyske riket. I 1526 ble sudetyskernes område overdratt til den østerrikske Habsburger-slekten. Sudetyskerne tilhørte nå helt frem til 1918 det østerriksk-ungarske rike. Først etter første verdenskrig (1914–1918) begynte sudetyskernes problemer. De 3,5 millioner sudetyskerne ville gjøre bruk av sin selvbestemmelsesrett og forbli en del av Østerrike, men mot sin vilje ble minoriteten integrert i Tsjekkoslovakia. Snart startet tsjekkerne en systematisk kamp mot det tyske språk og tysk kultur i de sudetyske områdene. Det kom til gjentatte sammenstøt mellom tsjekkerne og sudetyskerne. I 1938 krevde Tyskland, Frankrike og Storbritannia i den såkalte München-avtalen at tsjekkerne skulle avstå området til tyskerne.

Mange sudetyskere ble begeistrede nazister – etter selv å ha blitt undertrykt lot de tsjekkerne tydelig føle at de (sudetyskerne) nå befant seg på seierherrenes side. Etter krigen var derfor tsjekkenes hevnløst nærmest grenseløs. Sommeren 1945 ble sudetyskerne fratatt alt de eide og jaget ut av landet. Omkring 230.000 mennesker som utførte et viktig arbeid for tsjekkerne, ble fratatt alle eiendommer, men de fikk bli i landet. Sudetyskerne ble nå spredd over hele verden, for eksempel Sverige, Canada, New Zealand og Sør-Amerika. Men langt de fleste dro til Bayern, hvor de grunnla egne byer. Spesielt de eldre sudetyskerne har aldri kunnet avfinne seg med sin skjebne, de krever å få vende tilbake til sine tidligere områder. Sudetyskernes krav om å få tilbake eiendommene de ble fratatt etter krigen, skaper store problemer for en tilnærming mellom Praha og Bonn. Vennekapsavtalen som nylig ble undertegnet mellom disse to land, har derfor også utsatt drøftelsen av dette spørsmål.

Italienske valg

Også i Italia har et parti sanket mange stemmer på grunn av sin motstand mot innvandring. Det dreier seg om et parti som vil skille ut Nord-Italia fra resten av landet. Det oppnådde 9% av stemmene ved parlamentsvalget i april. I tillegg fikk MSI, de såkalte nyfascistene, 5,4% av stemmene. Også dette partiet er motstander av innvandring.

Engelske valg

Som kjent vant de konservative meget overraskende det engelske parlamentsvalg. Fordi det så ut til at partiet skulle komme i mindretall hadde de konservative før valget ført forhandlinger med de liberale om et mulig samarbeid. De liberale krav var overgang til forholdstallsvalg. Det sa de konservative nei til med den begrunnelse at det da kunne oppstå antiinnvandringspartier som i Tyskland, Frankrike og Italia!

«Den store fedrelandskrigen»

Om Adolf hadde ventet tre— fire uker med sitt angrep på Sovjet sommeren 1941, ville «Den store fedrelandskrigen» ha blitt til «Den store befrielseskrigen» eller lignende.

Forfatteren Viktor Suvorov avslører hva som virkelig var i emning hos Sovjets militærledelse og hvordan de kalkulerte med Hitlers krigsoperasjoner for å dra mest mulig nytte av dem.

En tale som aldri har vært offentliggjort holdt Stalin i Kreml den 5. mai 1941 for uteksaminerte fra militærakademiet. Han sa her at Tyskland sannsynligvis ville bli russernes neste motstander.

Han spurte i samme tale om den tyske armé var uslåelig og besvarte selv dette med å si at Tyskland over lengre tidsrom ikke ville bli den angripende part.

Suvorov forteller også at alle sperringer og miner langs grensen ble nedbygd og tatt vekk fra 3. sept., datoen for England og Frankrikes krigserklæringer. Minnefelt og pionersperrer var anlagt i en dybde av 120 til 150 km.

Gjennom den sovjet-tyske fredsavtale mente Stalin å ha gitt nøkkelen til en krig i Europa som han selv ville betrakte fra sidelinjen inntil arenaen var moden for ham — når de øvrige deltagere hadde utmattet hver-

Av Håkon Glosli

andre. Hans armé var bygd opp for angrepskrig og hadde bl.a. en million fallskjermjegere, noe som ikke var påkrevet for en forsvarskrig. Arméen var også utstyrt med enorme artillerieenheter.

Men de beste bevis for riktigheten av Suvorovs fremstilling, er uttalelsene fra ledende russiske militære og politikere. Han siterer også Lenin i 1920:

«Vi har avsluttet et avsnitt av krigen, nå må vi forberede oss på det neste.»

Omkring 22. juni 1941, dagen for tyskernes angrep, var enorme russiske enheter gått i bivuaakk langs grensen eller var under transport mot vest. At de ikke ytet større motstand enn de gjorde, skyldtes nettopp at de ikke var forberedt på en forsvarskrig, og at deres angrep ikke var beregnet for om ca. 3 uker — mellom 10. og 15. juli. Tyskerne tok da også et enormt antall fanger i de første ukene da deres blitztaktikk ennå fungerte.

Suvorov: «Mine hovedkilder er åpent tilgjengelige sovjetiske publikasjoner. Selv de offentliggjorte data er fullkomment tilstrekkelige for å sette de sovjetiske kommunister i gapestoken, for å sette dem på en felles anklagebenk med de tyske fascistene.

Mine hovedvitner er Marx,

Engels, Lenin, Trotski, Stalin, alle sovjetiske marskalkere fra dagene i den annen verdenskrig og mange generaler i ledende posisjoner.

Kommunistene innrømmer at de ved hjelp av Hitler slapp krigen løs i Europa, og at de hadde forberedt et overraskelsesangrep mot Hitler for å erobre det ødelagte Europa. Også L. Trotski sa 21. juni 1939 at Hitler ville rette sine hovedstøt mot vest og Moskva vil utnytte alle fordeler i denne situasjon. Verdien av mine kilder ligger nettopp i at utøverne selv kommer til orde!»

Suvorov er født straks etter krigen og har gått den militære løpebane med tjeneste som offiser i generalstaben og stillinger utenlands i diplomatiet med hemmelige militære saker som sin oppgave. Han ba 1978 om politisk asyl i England.

Stalin så også en maktovertagelse i Berlin som ensbetydende med seier for den kommunistiske verdensrevolusjonen, og han sa dette på et kominternmøte i Polen den 3. juli 1924. Forøvrig var alle detaljer klare i det sovjetiske politbyrå for et kupp i Berlin fastsatt til 9. november 1923, noe som ikke lyktes p.g.a. for liten entusiasme fra de tyske masser, selv med en feberaktig aktivitet i den sovjetiske legasjon i Berlin med direkte

(Forts. side 6)

Slutter ikke krigen snart?

Det ville egentlig være pinlig å tilhøre et folk som har verdensrekord i landsforræderi. Men det ville vi nordmenn gjøre, om vi tok alvorlig svart/hvitt-malingen fra okkupasjonsårene og «landssvikoppgjørets» tid. Ingen annen nasjon hadde så mange dømt som den nest minste av alle berørte. Altså Norge. Som prosent av folketallet blir det den rene katastrofe.

Det ligger meget nær å tenke, hvis man først skal tillate seg det, — at det dreier seg om noe helt annet enn forrædere. Kanskje var det også derfor man innførte det nye ordet «landssvik»? For forræderi visste folk hva var. Denne juridiske og lingvistiske nyskapning kunne lettere sjongleres med. Tenker man videre — helt ufarlig har ikke det alltid vært — kunne det f.eks. dreie seg om en storstilet jakt på syndebukker. Så lenge all oppmerksomhet kunne konserveres om godt 96.000 «mistenkkelige», og siden nær 45.000 dømt, var det mindre sannsynlig at noen skulle komme til

Av P. O. Storlid

orde med det grunnleggende spørsmål om hvorfor Norge i det hele tatt kom inn i verdenskrigen. Det var dengang det land på det europeiske fastland som var lettest å forsvare, men så gikk det allikevel som det gjorde. Med dette spørsmål stilte ville førkrigspolitikere for alvor komme i søkelyset, og der trivdes de absolutt ikke. De få som i det hele tatt kom til orde med slike spørsmål, ble systematisk nedrakket og mistenkliggjort, noen tok også politi og påtalemyndighet seg av.

Men hadde man ikke hatt Quisling, måtte man ha oppfunnet ham. Ingenting ville nemlig i mangel av denne jokeren i forklaringen ha gått annerledes enn det gjorde. Ettersom en dyperegående drøftelse av hendelser, årsaker og sammenhenger ikke var mulig — å antyde ønsket om en slik var i seg selv betenkelig nær «landssvik» — ble «landssvikene» imidlertid gode å ha.

Siden har de vært så godt som avskåret fra å fremlegge sitt syn. Først i de seneste år har dette endret seg, og renommerte forskere som Dahl, Pryser og Sørensen har svært klart vist at virkeligheten var helt annerledes enn det tidens makthavere ville ha oss til å tro. Og lenge før dem, Svein Blindheim, en av våre høyest dekorerte offiserer fra Kp. Linge, og Milorg, siden også han historiker. Hans krig sluttet i 1945. Deltagere er gjerne blant de første til å merke at en krig er slutt. Egen innsats avler ofte også respekt for andres. Fortsettelseskrigerne finnes helst blant folk som i den aktuelle tid ikke foretok seg noen verdens ting, og blant slike som på den tid i det hele tatt ikke var født.

De fire nevnte arbeider om norsk okkupasjonshistorie anbefales Tommy Skar til nærmere studium. Han er kommet i harnisk over NRK-intervjuet med NS-ordføreren i Dovre. Studiet vil ta tid, men vil til

(Forts. side 6)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Mandag, tirsdag og torsdag kl. 11-15.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstpris kr. 100,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.
ISBN 0802-9652

OM BÅL OG BAUNER

Tanker ved en høytidsdag

Det er en del ord og uttrykk som gjerne brukes i forbindelse med hat: Glødende, flammende, fortærende og uutslukkelig. Ikke særlig positive følelser i human sammenheng. Et bål med destruktiv virkning.

Tidligere NS-folk er vel verken verre eller bedre enn folk flest. Noen har fått så dype sår etter oppgjøret på grunn av de konkrete følger det fikk og av den groteske mistenkeliggjøringen og fordømmelsen som massivt fulgte, at deppsjon og hat for en kortere eller lengre tid ble resultatet. De fleste tror jeg imidlertid ikke har huset slike følelser. Det er negativitet på sitt verste og nokså fremmed tankegods.

Vi har kanskje vært litt naive som har trodd at det samme mønster måtte gjelde for «den andre siden». De hadde jo seiren å glede seg ved, de hadde gjenoppbyggingen å samle seg om, de hadde NS å skylde alt galt på, og de hadde en stadig økende velstand som gjorde dem i stand til å nyte fruktene i fullt monn. Men nei, det viste seg et annet mønster. Sentrale krefter holdt bålet ved like. Flammene skulle forbli fortærende og fremfor alt uutslukkelige. Ved enhver antydning til at bålet var i ferd med å dø ut, ble nytt friskt og gammelt forkullet brenne lagt på slik at det igjen brant formålstenlig.

En kjærkommen anledning har selvsagt 17. mai vært. Gamle forkalkede og forterpede påstander og meninger er utgydet i alle år fra talerstoler i hver krik og krok over det ganske land. Etter hvert har også nye momenter blitt knyttet til. De store problemer som landets fremmedpolitikk har skapt og som så mange ser på med bekymring, måtte ikke bli legalt debatttema. Man fikk det tabubelagt ved å knytte det til «gammelnazistene» og nynazistene i skjønn forening. Dette ble en effektiv bom, en veidirektør verdig, og et par friske kvister på bålet som freste opp på grunn av god varme fra før.

Det er nesten patetisk å se EF-debattantenes bekymring for vårt nasjonale samhold under 17. mai-feiringen. Ingen politikk skulle drives som skulle kunne skille eller sære. Det er desverre fortsatt mange mennesker som ikke vet og forstår at en slik prosess har vært gjennomført i et halvt hundre år mot en etter hvert større og større del av folket vårt; de gamle NS-folkene og frontkjemperne (som slett ikke alle var NS), deres barn og nå deres barnebarn. Senest i anledning det påtenkte minnesmerket over frontkjemperne som falt i kamp mot sovjetkommunistene i Finland under fortsettelseskrigen. De fikk ingen grav, og nå sørger det fortærende og uutslukkelige hatet for at bålet holdes godt brennende, slik at pårørende heller ikke skal få et felles minnesmerke å knytte ettertanke og minner til.

Det er ved slike «leirbålstunder» at NS-folk kan føle trang til å tenne «motild». Det er imidlertid ikke vår stil. Vi har tross alt ingen problemer med vår solidaritet med folket vårt. Uten offentlige terapeuter har vi bearbeidet våre følelser, men en liten glo ligger alikevel igjen. Det er den tempererte varme som vår indignasjon skaper. En indignasjon som ikke bare skyldes de gamle, ledende politikeres tilsløringer av skyld og ansvar, men også yngre politikeres mangel på forståelse for deres ansvar og den skyld de kan få ved å ha ribbet landet vårt for ressurser i løpet av flere tiår med velstand og arbeidsfred. Det gjelder ikke bare økonomiske, men også men-

«Mange av dem var patrioter»

I 1935 dannet streikebrytere på A/S Norrøna et partilag de valgte å kalle «Mellom-Romerikes avdeling av Nasjonal Samling». Det tok sikte på å verve medlemmer ute på bygdene. For Nasjonal Samling sto svakt i Lillestrøm, og fikk aldri noen særlig stor oppslutning i kommunen i årene etter.

Av Bjørn Tjønnås

(i Akershus Arbeiderblad)

I april-dagene skrev NS-laglederen Thorolf Johanessen et brev til NS' øverste ledelse, der han tilbød seg å bygge ut partiorganisasjonen i distriktet.

Det var først 17. august 1940 at Lillestrøm lag av NS ble stiftet.

Den første tiden brydde tyskerne seg lite om partiet, de hadde heller ikke mange medlemmer. Lillestrøm NS-lag hadde på sitt meste rundt 290 medlemmer. De fleste medlemmene i Lillestrøm var lavere funksjonærer, ufaglærte arbeidere og faglærte. De fleste i alderen 20 til 40 år.

Kvinnelag

I mars 1941 ble det stiftet et kvinnelag, lederen var i følge NS-årbok Kari Hamborg.

I juli 1942 ble det stiftet en hjelpeorganisasjon, NSH, lederen for NSH i Lillestrøm var K.R. Thorsen. Hirdledere i Lillestrøm var i følge NS-årbok, Olaf Edgren og Wilhelm Rudén. Bondegruppen ble ledet av Eivind Greftegreff og Johan Båsrud.

NS hadde lokaler i det nyreiste forretningsbygget Bjørnstadgården. Lagstyret var på denne tiden svært opptatt med å bygge ut Romerike fylkesorganisasjon, derfor kom ikke møtevirksomheten i Lillestrøm NS-lag i gang før ut på høsten 1940.

Det første møtet ble holdt den 4. og 14. november. Det siste var et agitasjonsmøte.

I begynnelsen av desember 1940 optrådte Jonas Lie, politiministeren, på et stort NS-møte i kinoen. Flere av NS' øverste ledere optrådte på åpne møter i Lillestrøm.

Førerprinsippet innføres

Høsten 1940 skulle innenriksdepartementet oppnevne ord-

fører og varaordfører etter innstilling fra fylkesmannen og NS-fylkesfører. Det ble slutt på kommunale valg.

Ordføreren skulle i visse tilfeller rådføre seg med herredstinget, men de fleste kommunale saker skulle han avgjøre alene.

Ordfører Magnus Bratlie i Lillestrøm godtok denne nyordningen.

Bratlie var utdannet lærer og bror av skoleinspektøren. Motvillig hadde han meldt seg inn i NS høsten 1940. Ved nyttår 1940/41 uttalte han i et intervju at det han ønsket seg mest for Lillestrøm var «at kommunens innvånere må bevare sin ro og sette seg inn i den situasjon landet befinner seg i».

Ikke bare NS

I 1941/42 var det 15 ikke-NS og 11 NS-folk i herredstinget. 1943/44 12 ikke-NS og 14 NS-folk. I 1945 13 ikke-NS og 13 NS.

I mars 1941 var det uenighet om kinoen. I august ble det strid om bevilgning av penger til Den norske legion. NS-lagføreren foreslo at kommunen skulle bidra med 4.000 kr. Rådmannen, som ikke sto i NS, og halvparten av herredstinget, mente at forsvarsforvaltninger måtte anses som en statsoppgave og at det lå utenfor kommunale oppgaver.

De som hadde protestert ble avsatt senere, av en ny NS-fylkesmann i Akershus. Ordføreren protesterte da det ble snakk om å bytte ut rådmannen.

«Det finnes ingen dyktig NS-mann som kan overta rådmannstillingen», sa ordføreren.

I desember 1941 besluttet innenriksdepartementet at rådmannen skulle forflyttes til Oslo ligningskontor for der å fungere som ligningssekretær.

Noen ny rådmann ble ikke utnevnt.

Administrasjonen

Lillestrøm klarte seg økonomisk svært godt under okkupasjonen. Økonomisjef i kommunen, Jens Skerven, gjorde jobben sin.

Det var lett å skaffe seg arbeid, og lønnen var høy.

Ordfører Magnus Bratlie handlet til kommunens beste. Han hadde Lillestrøms velferd oppriktig på sinnet.

Han var opptatt med å få kommuneadministrasjonen til å fungere så effektivt som mulig, slik at innbyggernes kår ikke skulle bli verre enn nødvendig. Til tross for at han visste at enkelte av kommunefunksjonærene drev med illegalt motstandsarbeid, nektet han bestemt å avskjedige dem.

Funksjonærer som ble arrestert (Fort. side 7)

Det var 20- og 30-årenes frykt for verdenskommunismen som var en av grunnene til at Vidkun Quisling dannet Nasjonal Samling i 1933.

I avisene kunne man lese om Moskva-prosessene, slaveleirene i Sovjet og utryddelse av folkegrupper. Her i landet ble Arbeiderpartiet den gang regnet som et kommunistisk parti. De agiterte åpent for verdensrevolusjon.

NS' første år i Lillestrøm

Det første møtet som «Mellom-Romerikes avdeling av Nasjonal Samling» hadde i Lillestrøm ble holdt i Arbeidersamfundet.

En folkemengde hadde samlet seg utenfor lokalet og ropte skjellsord mot NS-medlemmene. NS-motstanderne knuste et par ruter, noe som førte til at NS senere ikke fikk leie Arbeidersamfundet eller noe annet lokale i Lillestrøm. Eierne var redde for hva som kunne skje.

Etter at NS ikke fikk leie lokaler, måtte de ta torget i bruk. På grunn av at mange, særlig Arbeiderparti-folk, prøvde å hindre NS å holde møter, var som regel hirden til stede for å holde vakt.

Okkupasjon

Den 9. eller 10. april reiste NS' fylkesfører på Romerike rundt i Skedsmo og Lillestrøm. Han fortalte NS-folk hvordan de skulle forholde seg i den situasjon som var oppstått. Han advarte mot mobilisering.

Sommeren 1992

Folk og Lands ønsker alle sine lesere en god og solrik sommer i forvissning om at vi alle fortjener det.

Neste nr. av avisen skal etter planen komme primo september. INO-kontoret har ferielukking fra og med 22/6 til 10/8.

neskelige resurser. EF-debatten er en bagatell mot hva det betyr å fratære et folk holdninger som det har tatt generasjoner å lære, og som skapte karakteregenskaper og ferdigheter som vi var respektert for over hele verden.

I gamle dager var det varder og bauner på lett synbare topper og fjell. Vardene skulle vise vei og lei, baunene skulle tennes når ufred og annen fare truet. Det lå stort ansvar på dem som holdt dette i orden, og vardevakter er de blitt kalt som vakt holdt og varslet gav slik at folk fant rette vei og kunne samles i felles innsats. Det er dette som må være bålens symbolverdi. La de bål dø ut som holdes ved like med hat og urettferdighet som brenne.

Det burde kanskje være tema ved enkelte høytidsstunder.

Regiment Nordland og bolsjevismen

Til en replikk av Trygve Bull om at de som meldte seg til regiment Nordland før krigen i øst 1941 ikke kunne påberope seg kamp mot bolsjevismen, bemerker Folk & Land i nr. 3 at Quisling i interne NS-møter i 1940/41 sa at sluttkampen ville stå mellom Tyskland og Sovjet, og blant dem som meldte seg var det mange av de mest trofaste i NS som var seg vel bevisst om dette, at kampen kom i øst.

Likevel bør en i det vesentlige gi Bull rett, det store flertall kjente neppe til nevnte møter og holdt seg derfor til det Quisling og NS sa. Ingen visste at loddet alt var kastet.

De som meldte seg var meget unge, gjennomsnittsalderen skal ha vært godt under tyve år. Det er da utenkelig at tenåringene dengang skulle være så politisk modne at de skulle gjennomskue et storpolitisk spill. Dertil kom at mange, kanskje de fleste var kommet til NS (UF) fra september 1940 og da med ulik bakgrunn. Ikke bare NS, men også Høyre var mot bolsjevismen, mange husker ennå boka «Jeg taler for de tause» som ble delt ut gratis. Høyrepressen skrev i tredivetårene mye som den idag ikke liker å huske.

Men uansett, det var England som var fienden, det stod jo også i oppropet. England hadde gjen tatt krenket vår nøytralitet, det hadde hovedansvaret for og fremprovoserte at Norge ble trukket inn. I tillegg huset landet den regjering som feigt forlot vårt folk i farens stund.

Det er ikke kjent at den enkeltes motiv noengang er undersøkt, da bortsett fra avhørene i 1945 som jo kan være farget. De frivillige dro fra Oslo i puljer fra februar 41 og utover, de var aldri en samlet gruppe, men ble utdannet ved forskjellige kompanier. De fleste var vel da mer opptatt av en hard rekrutttid, noe ukjent for de fleste. Men noen var det nok som klart definerte målet — som kanskje var mer modne — og 7 uker etter gikk det mot Russland.

Men hvorfor i all verden skal det alltid prates om hva de kjempet «mot»? «Mot» og «motstandsbevegelse» er jo ne-

Av A. Nilsson

gativt ladede begreper. «For» er positivt — de kjempet «for»! for at Norge skulle være fritt og selvstendig. Og de som falt, ga de ikke «alt for Norge» som også var Kongens motto? La oss ikke glemme det.

Mange, både amatør- og faghistorikere har forsket om Waffen-SS og da selvsagt om en av kjernedivisjonene Wiking. Dermed er det greit å gi en oversikt over rgt. Nordlands tilblivelse.

Den 20. (30?) april 1940 ga Hitler ordre til å opprette SS-Standarte Nordland som skulle ha med dansker og nordmenn. En må anta at dette var en følge av Himmlers germanske tanker. Det er også ubekreftet nevnt at Quisling skal ha medvirket her. Utover sommeren fikk rekruttene — dels dansker, ingen nordmenn — utdannelse i Østerrike. Samtidig forsøkte SS-ledelsen å utvide Waffen-SS, men ble møtt av kraftig motstand fra Forsvarets overkommando (OK).

Dermed forsterket tanken om utenlandsrekrutering seg.

Så i juni 1940 bestemte Hitler seg til å gå mot Sovjet, og i juli ble høyere sjefer i Forsvaret underrettet. Forsvaret måtte utvides og skulle reorganisert stå klar 1. mai 1941. Innenfor utvidelsesrammen fikk hær, marine og flyvåpen tildelt rekrutter. En opprettelse av en ny SS-divisjon gjorde Forsvarets OK avhengig av fremmednasjonal tilgang. I direktiv fra Forsvarets OK til Hærens OK 19. sept. 1940 het det således at den nye SS-divisjon skulle oppstilles med folk fra «artverwandten Lender» — d.v.s. Holland, Danmark, Norge.

I løpet av høsten ble det arbeidet med oppstillingen av den nye SS-divisjonen, den skulle ha støtteavdelinger, våpen og utstyr o.s.v. Genralmajor Felix Steiner fikk oppdraget med dette, og ble så utnevnt til divisjonens kommandør. I desember var de tre regimentene Nordland, Westland og Germania klare. Den 3. desember 1940 ble de, sammen med SS-AR 5, satt sammen til divisjonen

Germania. Da dette navnet skapte forvirring bestemte Adolf Hitler 21. desember 1940 at den nordiske SS-divisjonen skulle ha navnet «SS-Divisjon Wiking». I praksis 5. SS/inf.Div (mot) som tilslutt ble til 5. SS Panzerdiv.

På denne tid var Quisling i Berlin for å forhandle om de frivillige, og den 13. desember 1940 fløy han tilbake. Med i flyet var foruten Rediess og Terboven også O.stuf. Paul Dahm som var beordret til Oslo for å lede hvervingen. Dahm visste ikke om Hitler eller Himmler hadde fortalt Quisling om Russlandsfelttoget, selv visste han dengang ingenting. Dette framgår av Dahms beretning fra 1969, hvor han også poengterer at alle germanske frivillige ble opptatt i Waffen-SS på samme vilkår, det var ingen særtilkånn for nordmenn.

Den 12. januar 1941 kom Quislings opprop i NRK og var selvsagt rettet mot England. Men når det sies at Tyskland ikke har bedt oss, så stemmer ikke det helt med Himmlers tanker. Den 14. januar meldte NTB om spontan oppslutning, også fra Lie og Riisnæs, men i april 1941 var de i innsats sør på Balkan. Den 30. januar i Oslo tok Himmler de første i ed som

(Forts. side 7)

Hva skulle de VERGE BARN MOT?

Av H. K., Asker

«Folk og Land» bragte i siste nummer en del stoff der NS-prestens syn kom klart frem, og det var da også ganske aktuelt i og med at det 4. april var femti år siden de protesterende prester la ned den statlige del av sine embetsplikter og dermed satte kirkestriden i gang for alvor.

I en konikk i Aftenposten 3. april i år trekker professor Bernt T. Oftestad ved Menighetsfakultetet frem det han mener var hovedgrunnen til denne kirkestrid. Han skriver: «Og i løpet av 1941 ble konflikten med Kirken og skolen stadig hvassere. Den nazistiske voldsstat trådte tydeligere frem. Dens vilje til total indoktrinering av den oppvoksende slekt kom håndfast til uttrykk. Lærerne skulle organiseres i Norges Lærersamband, og barna innrulleres i Nasjonal ungdomstjeneste. Geistligheten ble forsøkt brukt i propagandaaen for invasjonen av Sovjetunionen.»

Jeg var leder i NSUF dengang og opplevde presteskapets og lærerstandens motstand, men har til dags dato ennå ikke fått noen rimelig forklaring på hva motstanden egentlig gjaldt. Hva var det disse folk oppfattet som en forferdelig «totalitær indok-

trining»?

Var det vår oppdragelse av ungdommen til fedrelandssinn og -kjærlighet?

Var det vår avstandtagen fra og vilje til kamp mot kommunismen?

Var det at vi oppfordret vår ungdom til høvisk oppførsel under alle forhold?

Var det urovekkende at vi satte i gang tiltak for å sikre og bedre ungdommens helse?

Var det galt at vi stimulerte ungdommen til sport og friluftsliv?

Var det forkastelig at vi lærte ungdommen en rekke praktiske ferdigheter som kom dem til nytte i det daglige liv?

Var det ille at vi holdt våre folkedans- og folkevisetradisjoner i live?

Var det en synd at vi organiserte onnehjelpsleire der ungdommen kunne være med å øke matforsyningene i en maktknapp tid?

Faktisk var det disse ting vi drev med. Kan ikke en ennå levende dengang streikende prest eller lærer forbarme seg over meg og fortelle meg hva det var ved dette som var så fryktelig galt og totalitært?

Unasjonale tanker fra Gudmund Hernes

Av R. H. Bærum

I Dagbladet for 5. mai gjør Arbeiderpartiets Gudmund Hernes seg til talsmann for unasjonale tanker, ja han går så langt som til å drive ap med det norske av alt.

Hr. Hernes tar først for seg vår Grunnlov. I sarkastiske ordelag forteller han at den er avskrift av den franske, spanske og polske konstitusjon. Hernes bedriver så litt språkundervisning ved å forklare folket at vårt språk har en del lånord, ord vi har fått låne fra latin og gresk. Byggestilen Universitetet og Slottet er utformet i, nevnes også av DnA-ministeren. De store høyder når ministeren når han kaster seg ut i musene Evertpe og Polyhymnias verden. Hr. Hernes får virkelig vist verden at han er en belært mann, eller er han en seminarist?

Hr. Hernes glemmer dog at det er de norske særtrekk og folkets standhaftighet som har gjort det mulig å livberge seg på «steinrøysa». Kokebokforfatteren glemmer på bolsjevikisk vis at naturen og klimaet gjennom tusener av år har fremelsket et særegent folk. Et folk som har overlevd barkebrød og kommunistisk propaganda. Et folk

som er villige til å kjempe og dø for sin frihet.

Hvorfor skriver Hernes denne kronikk? Han vil hylle Europa-tanken og EF. Hva gjør ikke en sann bolsjevik for å bryte ned nasjonale strømninger i et folk. Hr. Hernes burde ofre sine krefter på skaffe arbeide til landets arbeidsløse fremfor å bedrive sarkasme mot følelser i et folk som kun våger å vise disse 17. mai og når en norsk idrettsutøver vinner anerkjennelse. Men den oppgaven er for stor for ministeren og hans kumpaner. Derfor kaster han seg over vår nasjonaldag og nasjonalisme, for på den måten å gi nasjonen dolkestøtet! Professoren vet at dersom de nasjonale følelser får fritt utspill vil hans flokk tape kampen om å legge Norge øde, og DnA's sanne bolsjevikiske ansikt vil fremstå. Da blir det slutt på ministerlønn og sete ved det kongelige bord. Norge vil som de baltiske stater kvitte seg med bolsjevikene, den dag folkets øyne åpnes.

Alle med innsikt og forståelse vet at Norge trenger markeder for sin industri. Men uten at

landet er seg sin opprinnelse og herkomst bevisst vil folket dø og landet derved bli et lett bytte for den internasjonale kapital og dens interesser. Dette forstår ikke professoren.

Alle folk har kjærlighet til sitt fedreland. Englendernes stolthet er velkjent og akseptert, det samme gjelder franskmennenes vive la France. Bare i Norge er dette forbudt.

At hr. Hernes utspill er et angrep på de av vårt folk som ikke ønsker medlemskap i EF burde være klart. Alt hr. Hernes skriver er som speilbilde av bolsjevikisk propaganda for den internasjonale stat. Dessverre er det ingen i dagens Norge som åpent våger å stå frem som nasjonale — ingen ønsker å bli stemplet som forrædere og nazister. Derfor kan hr. Hernes og hans flokk fritt og uten fare for sitt ettermæle bedrive sin undergravningspolitikk. En politikk som med tid vil føre til at det ikke vil være noen som vokter Den norske Stat og folkets ære. I kampen mot EF er det ingen som våger å spille på nasjonale følelser. Burde vi, NS-folk, nok en gang påta oss opp-

(Forts. side 7)

Det originale hjørnet

– Brysom tanke?

Mennesket har en usalig trang

til å bry seg.

Viktigere er det

å bry seg om.

HaWa

Hvor kortsynt kan man være?

Av Sigurd Lyngstad

Slik spør Knut M. Hansson. «Nå kommer debatten om Fellesmarkedet for fullt. Det har alltid heftet noe kortsynt og usympatisk ved denne debatten. For det første blir den skjemet av en hard og åpenbar materialisme. Det dreier seg om hva vi kan tjene og eventuelt tape. For det andre glimrer spørsmålet med sitt fravær, om vi har noe å gi, noe å bidra med. For det tredje: Hører vi noe om hva Europa har tilført Norge? Et fjerde perspektiv: Det blodige, krigerske, herskesyke og undertrykkende Europa har erstattet denne gamle praksis med fred. Med samarbeid. Med demokratiske styringsformer. Kort sagt: Europa har tatt til vettet. Europa har bevist at erkefiender og arvefiender og dødsfiender kan avvikle blod og død og innføre fredelig samarbeid. Europa har satt et eksempel for hele verden. Det er denne nye verden mange hos oss vender ryggen, ikke vil ta del i. Hvor kortsynt kan man være?» sluttar K.M.H.

Sjølvsagt er det godt at krigen er avløyst med forsøk på samarbeid. Men det er dette samarbeidsgrunnlaget det er feil med. K.M.H. er inne på dette utan å

synast forstå. En hard og åpenbar materialisme, skriv K.M.H. Og nett dette skal det byggjast på! Det som kan mælast i pengar... mest lønsamt i pengar skal gjerast! Derfor må det vere fritt fram for kapitalen, den må få gå dit det er størst håp om vinning. Og det skal me late oss innbille er til beste for alle? Pengane er daude og utan kjensler, derfor kan pengemakta aldri bli menneskjeleg. Med det rådande økonomisystem vil det aldri kunne bli menneskjeleg styring. Nei, makta går til dei som får hand om penge-«voksteren», slik den er lagd til rette med renter og spekulasjon, som er «lovlig».

Dette maktsystemet er til skade for all verda. Tenk på dei gjeldbundne! Me har dei ikkje berre i u-landa, men også her hjå oss! Derfor må vi kome bort frå dette urettvise økonomisystemet. Dette har verdsmakt i dag. Og dette bygger EF på. Dette må avmaktes. Men kan vi gjere noko med det ved å gjeve oss inn under EF? Nei, da er det oss som vert avmakta. Sjølvråderetten må ikkje gjevast bort, men nyttast til frigjering frå urettens makt.

Gerhardsens Stasi-metoder

Under nedenstående overskrift referer Agderposten 24. juli 1945:

HVEM HAR GITT NS-FOLK PRESANGER ELLER BRUTT PAROLER?

Effektivt tiltak for å få fatt på de unasjonale og stripete.

Strengt krav fra Hjemmefrontens ledelse

Det kan ha sin interesse å se de direktiver Oslo kommune har arbeidet etter under oppryddingen innen den kommunale administrasjon — det er effektive tiltak som er truffet. Hvordan er det i kommunene i Aust-Agder i sammenlikning? Og i fylket?

Ordfører, nåværende statsminister Gerhardsen sendte denne skrivelsen til kommunale funksjonærer og arbeidere i Oslo:

I begynnelsen av året sendte Hjemmefrontens ledelse ut parole om at det skulle samles inn opplysninger som NS-medlemmer og andre som under okkupasjonen hadde vist en lite verdig holdning. Opplysningene skulle brukes som bevismateriale under oppryddingen etter krigen. Ordføreren har brakt i erfaring at Hjemmefrontledelsens kommunegruppe på samme tid anmodet sine tillitsmenn innen de forskjellige etater i

kommunen om å samle slike opplysninger.

En ønsker spesielt opplysninger om følgende forhold:

1. Medlemmer av N.S. En gir opplysninger om disse som kan ha interesse.
2. De som i okkupasjonstiden har meldt seg ut av N.S. Hvis mulig angis tidspunkt, eventuelt motivene for deres utmelding.
3. De som ikke ved sitt svar avviste lojalitetserklæringen av 16. desember 1940.
4. De som har brutt parole ved å søke blokkerte stillinger, har latt seg beordre til sådanne, søkt lønnsopprykning eller har møtt frem til N.S.-propaganda-møter. De som har medvirket til handlinger av denne arten, ansees som blokadebrytere. En regner med at parolen om «Blokade av offentlig tjeneste» skulle være alminnelig kjent for kommunale funksjonærer fra 1. mars 1943, for andre utenom

kommunen fra 1. juni 1943. Paroler som er gitt av anerkjente motstandsgrupper før 1. februar 1943 berøres ikke av disse tidspunkter. For den som har søkt stillinger etter funksjonærer som er arrestert, avskjediget av politiske grunner eller som har latt seg beordre over i slike stillinger regnes tidspunktet fra N.S. overtagelse av kommunestyrenes funksjoner.

5. De som har brutt andre paroler gitt av H.L. eller av noen av dens grupper.
6. De som frivillig har samarbeidet med N.S. eller tyskerne, påtatt seg oppdrag for disse, nydt fordeler, ytet medlemmer av N.S. og tyskerne gunstbevisninger, f.eks. ved presanger og blomster, skaffet varer osv. Herunder medtas også de som har hatt privat samkvem med tyskerne og medlemmer av N.S.
7. De som av frykt har vegret seg for, eventuelt nektet å støtte pengeinnsamlinger eller andre hjelpeaksjoner. For den som har betalt bidrag til en hjelpekasse, men senere sluttet, angis motivene for opphøret.

For å supplere det materiale som er samlet inn og for så hurtig og så effektivt som mulig å kunne foreta en fullstendig opprydding, har hjemmefrontens kommunegruppe pålagt en del folk det byrdefulle og ubehagelige arbeid å innhente supple-

(Forts. side 6)

Folk og Land retter

I nr. 2/92 av Folk og Land, side 5, under overskriften «Et parodisk rettsoppgjør», er det siteret fra boken «Varmefront». Kunstneren Odd Einarson er feilaktig oppgitt som forfatter av boken. Første avsnitt skal lyde: «Forfatteren Even Lorch-Falch skriver i sin bok «Varmefront» bl.a. følgende:»

MÅNEDENS PERNILLE:

«Er du enig med meg?» spør jeg Gullet over kjøkkenbordet, «når jeg hevder at hvis man ikke blir ferdig med en sak, så er grunnen den at det er noe som ikke stemmer?»

«Jeg skal ikke motsi deg», svarer hun, «hva er det som får deg på de tanker?»

«Dette at man her til lands aldri blir ferdig med krigen, og alt rundt den og alt om den. Man kunne jo tro at det ikke er mange månedene siden den sluttet.»

«Fortsett», sier Gullet, noe jeg da også gjør: «Det ser da ut til at alle i Europa, som var involvert i krigen 1939 til 1945, forlengst har lagt den bak seg, bortsett fra Tyskland og Norge da. Men for Tysklands vedkommende, ligger ikke årsaken innenfor Tysklands grenser, men årsaken ligger utenfor disse. Det gjelder jo å holde tyskernes skyldfølelse ved like. Det siste er jo at etter

hvert som man i det tidligere Sovjet kommer inn på stadig flere av de skjendelser og grusomheter som ble begått der fra 1917 og inntil Gorbatsjov dukket opp på arenaen, så dreier det seg om anvendelse av nazistiske metoder. Og omverdenen tar det for god fisk. Kommunismen, som sådan, er uskyldsbå.

«Enig», sier Gullet, «og nå kommer du antagelig tilbake fra din verbale utenlandsreise til hjemlige trakter. Og jeg regner med at du vil ta ditt utgangspunkt i det som jeg vil betegne som Fremskrittpartiets Ungdoms skammelige, nei, la meg benytte et sjeldent anvendt ord, skjendige, utspill i EF-saken.

Jeg er glad over at jeg ikke er medlem av den organisasjonen. Det var etter min mening en pøbelstrek mot alle gjenlevende tidligere medlemmer av Nasjonal Samling.

Det tjener heller ikke Ver-

dens Gang til ære den måten avisen lanserte, hva de med enorme bokstaver betegnet som «Plakat-sjokket» på. Antagelig hadde avisen den dagen ikke noe annet som var velegnet til å sikre løssalget med.

Gullet har kommet i siget. Hun skjenker seg mer kaffe, og fortsetter: «Og vi fikk vite, såvidt jeg husker, at Erik Solheim var rasende over å være gjenstand for nazikobling, og å bli knyttet til det forhatte partinavnet Nasjonal Samling.»

«Ta en prat med din morfar om emnet «Verdens Gang», innskyter jeg, «ikke minst innsatsen den gang de innsatte på Ilebu betegnet organet med oppnavnet «Vredens Gnag».

«Tilbake til det vi snakker om», sier Gullet. «Etter Verdens Gangs innsats følger ringene i vannet. Vent litt, jeg har for en gang skyld klippet ut litt.»

Hun forsvinner, og kommer

tilbake fra rommet sitt, og begyner opplesningen allerede ved kjøkkendøren: «Det var fantastisk å høre at barna i Frp sammenlikner lederne i SV og Senterpartiet med Vidkun Quislings parti NS. Nasjonal Samling så det som en overordnet oppgave å få Norge innlemmet i det tredje riket. Mange ble etter krigen dømt til fengsel eller fikk store bøter for sitt svik. Noen ble enda henrettet.»

Hun legger utklippet fra seg, men sier før jeg får sagt noe, samtidig som hun tar opp et til fra bordet: «Det får klare seg fra det første utklippet fra «Arbeiderbladets Momsider», for her skal jeg gi deg et eksempel på forkortet Norgeshistorie fra A-bladets faste «Idag-spalte» fra 16.5.»

Hun tar en slurk kaffe, og fortsetter: «1933 – et nytt politisk parti – Nasjonal Samling, NS, ble grunnlagt av Vidkun

Quisling som tidligere hadde vært forsvarsminister i to bondepartiregjeringer (Kolstad og Hunseid) 1931–33. NS var sterkt preget av nazismens og fascismens ideer i Tyskland og Italia og organisert etter «førerprinsippet». Partiet stilte lister ved stortingsvalgene i 1933 og 1936, men fikk meget liten tilslutning. Under okkupasjonen 1940–45 var NS det «statsbærende parti» som fikk den politiske ledelse i Norge under tyskernes overherredømme. Etter krigen ble aktive NS-medlemmer arrestert. De som hadde vært medlemmer etter 9. april 1940 kunne straffes etter landssviklovgivningen». Hun skyver utklippet over til meg, og fortsetter:

«Jeg går ut fra at du, etter vår lille samtale, forstår at jeg er enig med deg i hvorfor man her til lands aldri blir ferdig med dette problemet. Det er jo ingenting som stemmer!»

Gjengangere

Bør kirken beskjeftige seg med politikk?

Av Balder

Hvorvidt kirke og politikk hører sammen, er et like aktuelt tema i dag som første påskedag 1942. Den dagen la de fleste prester ned den statlige del av sine embeter. Man forsøkte dengang som senere å påstå at disse prestenes opprør mot den nasjonale regjering var et forsvar for kirkens trosgrunnlag. Intet kan være mer feil. Den kirkeledelse som Quisling-regjeringen senere satte inn, sto like trygt på ortodoks kristen tro som de streikende. Det kan enhver overbevise seg om ved å lese biskop Frøylands preken og de lojale biskopers opprop som ble gjengitt i forige nummer av Folk og Land.

Hvis det ikke dreide seg om trosgrunnlaget, hva var det da som fikk så mange prester til å handle som de gjorde? Ikke minst skyldtes selvfølgelig det at

en sterkt politiserende prelat som biskop Eivind Berggrav satte hele sin prestisje inn på at så skulle skje. Prestene er ikke bedre enn andre folk. De fleste av dem følger gjeterhundens bjeffende anvisninger og unngår ubehaget ved å tenke selv og gå sin egen vei. Hva det gjaldt for biskop Berggrav, var å gjøre godt igjen de alvorlige feil han hadde gjort seg skyldig i tidligere under okkupasjonen. Han hadde jo til og med sendt ut hyrdebrev om at ingen pliktet å adlyde den flyktede regjering, og hans rolle under rikstrådsforhandlingene er mer enn tvilsom fra hvilken side man enn ser det. Hans initiativ til kirkestriden var et direkte resultat av hans tidligere «feiltrinn». Dessuten var han en mann med en

politikers trang til makt. Hans innsats var på ingen måte religiøs, men derimot rent politisk. Hans mening og vilje var å bidra til en alliert seier. Jeg bestrider ikke hans rett til å innta et slikt standpunkt, men det var hykleri å kalle det en religiøs kamp. En annen ting var at kirkestriden var helt uten betydning for krigens utfall.

Kirkens nåværende primas, biskop Andreas Aarflot, er ikke stort bedre enn Berggrav. Stadig blander han seg inn i politiske spørsmål og hevder at politiske standpunkter han ikke liker, er i strid med kristendommen. Aner han hvor mange mennesker han støtter vekk fra kirken? Mitt råd til ham er å slutte som kirkeleder og begynner som politiker. Det samme burde Berggrav ha gjort.

Grov feil i «fem på»

Av John Sand

I et «fem på» program fikk deltakerne bl.a. spørsmål om hvem Norge var alliert med under den annen verdenskrig. Samtlige lag svarte at Norge var alliert med England, Frankrike og Sovjet. Og det utrolige skjedde. Deltakerne fikk dette svaret godkjent som rett.

At Norge slett ikke tilhørte de allierte fremgår av bl.a. følgende:

Halvdan Koht skriver i «For fred og fridom» s. 282. «Regjeringa held fast på den tanken at Noreg ikkje var sambunden med noko anna land. Sia har den norske regjeringa haldi fast på det standpunkt at ho ikkje ville ha nokon sambandsavtale med nokon framand stat.»

I Terje Wolds dagboksoppteignelse for 26.10.-41 heter det: «Koht mener at vi som nøytralt land ikke skal ha noen politisk avtale med noen.»

I en skrivelse av 21.7.-45 (j.nr. 16389) opplyser Trygve Lie at:

det ikke ble inngått noen allianseavtale mellom Storbritania og Frankrike på den ene side og Norge på den annen.

I «Den norske regjeringens virksomhet fra 9.4.-40 til 22.6.-45. Dep. meldinger bind I side 42 står det at:

Norge aldri inngikk noen direkte formelle allianseavtaler med de andre krigfø-

rende land.

I Susquehanna University Studies vol. VI nr.3 for mai 1959 står det side 493:

«Norway never joined the Allies de jure, and she was thus not represented on the Allied High Command.»

Englands fremste folkeretts-ekspert professor Lauterpacht uttaler i Oppenheim International Law I (6. utg.) note til s. 253:

«During the second World War, Norway... were not Allies.»

Natrligvis er jeg som andre imponert over de store kunnskaper «fem på»-deltakerne legger for dagen. At elevene svarte galt på ovennevnte spørsmål må bero på feilinformasjon fra lærernes side.

I VG 11.11.91 påpeker professor Dahl at Eidsvollssøylen har «fascistisk skulpturale trekk». Kan professoren presisere nærmere hva han mener med dette tøvet?

Mannen som laget søylen, professor Wilhelm Rasmussen, var tilfeldigvis medlem av NS. Derfor vil ikke stortingspresident Jo Benkow m.fl. ha søylen ved Stortinget. Men var søylen derimot laget av en kommunist, ville saken sikkert vært «biff» både for Dahl og Benkow.

Utlendinger mener den politiske debatt i Norge føres på et nivå som minner om «konene ved vannposten».

En total feilvurdering . . .

(Forts. fra s. 8)

for at også de sterke får utvikle seg. Man må ikke som nå bremse og hemme dem på alle måter.

Det Nasjonal Samling ville, var å gjøre de sterke blant oss klar over deres sosiale ansvar. Vi kalte vår ideologi for solidarisme og forlangte at de sterke skulle stå solidarisk med de svake. Derfor er da også Nasjonal Samlings program gjenomsyret av omsorg for svake grupper.

Jeg erkjenner selvfølgelig at enkelte nasjonale bevegelser skeiet ut når det gjaldt å betrakte og behandle enkelte kategorier som undermennesker. Quisling og Nasjonal Samling kunne også ha innvendinger mot visse folkeslags måte å oppføre seg på, men vi aksepterte aldri forfølgelse av enkeltindivider på grunn av deres etniske bakgrunn. Tvert imot sto det i strid med vårt grunnsyn. Vi holdt sterk på at folk og raser akkurat som enkeltmennesker kunne ha sterk varierende karaktertrekk, og at de alle ut fra sin egenart hadde sin oppgave og berettigelse i verdensordningen. Vi krevde respekt for vår egenart og var på den annen side villig til å akseptere og verdsette andres.

Antagelig er Katrine Fangen et ungt menneske og offer for den hetspropaganda som våre motspillere satte i gang under okkupasjonen og har holdt i gang siden. Forhåpentlig vil denne artikkel nå frem til henne og andre unge som uvitende holder løgnen vedlike.

Den store fedrelandskrigen . . .

(Forts. fra s. 2)

tiver og en strøm av våpen og ammunisjon.

Legasjonen var også i gang med opprettelse av en tysk tsjeka som skulle ta seg av likvidering av borgerskapet og revolusjonens motstandere.

Kanskje den viktigste grunnen til at revolusjonen mislyktes var at Lenin lå for døden og en maktkamp om hans plass var under oppseiling.

Gerhardsens stasi- metoder . . .

(Forts. fra s. 5)

rende opplysninger om forhold som er omhandlet i det foran gjengitte direktiv.

Ordføreren henstiller til alle fagsjefer og andre kommunale

lønnsmodtagere at de etter beste evne bistår dem som er oppnevnt i deres arbeid. Det som en ønsker lønntagernes bistand til å skaffe til veie, er faktiske opplysninger om konkrete ting, bygget på uomstøtelige kjensgjerninger. Jeg vil understreke at opprydningen vil finne sted i fullt rettslige former, og at enhver vil få sin sak samvittighetsfullt gransket.

For å forebygge misforståelse gjør jeg oppmerksom på at enhver etatsjef og funksjonær (arbeider) forøvrig etter loven er forpliktet til å medvirke til, herunder også ta initiativet til, at utrenskning av N.S. og «stripete» funksjonærer blir gjennomført på effektiv måte. Forøvrig henvises til lønnsrådmannens rundskriv av 22. mai d.å.

Einar Gerhardsen
ordfører.

Slutter ikke krigen . . .

(Forts. fra s. 2)

gjengjeld redde ham fra faren for nok en gang å komme med bombastiske uttalelser om et komplisert saksfelt som han åpenbart ikke behersker.

De av ham etterlyste «motforestillinger» til NS-ordførers fremstilling har vi alt hørt i 50 år, så ingen skade er skjedd ved at de ikke også kom med i intervjuprogrammet. Heller ikke bør Skar uttale seg som tilgivelingsautorisert overfor mennesker hvis handlinger fant sted lenge før han selv ble født. Gud kan tilgi, og mennesker som urett er begått mot. I denne sammenheng ikke Skar, som ikke er noen av delene. Heller ikke bør han røre sammen NS-folks virke i Norge med jøders skjebne i tyske KZ-leire, eller med ofre for medisinske eksperimenter sammesteds. Ingen på disse kanter hadde på den tid hørt om dette.

Men hvis Skar endelig vil fastholde denne koblingen, må han kunne svare på dette spørsmålet: Var alle kommunister og «jøssinger» etter vår påståtte «allianse» med Stalin (vi har aldri hatt noen slik, men på den påstanden beror riktignok frontkjemperdommene) på samme vis medskyldige i Stalins forbrytelser? Og om dem visste man allerede da svært meget. Dertil hadde de enda langt mere horrible og groteske dimensjoner enn noe som kan påføres Hitler. Er svaret nei, gjelder selvfølgelig samme logikk for NS-folk vis-à-vis Tyskland. Fastholdes den opprinnelige slutning, blir det ikke videre kjekt lenger å ha vært «jøssing», heller. Kjekt blir det til slutt da bare å tilhøre Skars unge garde, som ikke hadde noe med noe av dette å gjøre, og følgelig heller ikke måtte ta standpunkt til de bren-

Dahl, Quisling og tyskerne

Av O. Nygaard

Hans Olavsens har i Folk og Land nr. 292 på en måte tilbakevist at professor Hans Fredrik Dahl har fremsatt den påstand: Uten Vidkun Quisling ville tyskerne aldri ha kommet til

Norge. Dette skrev jeg i Folk og Land nr. 7/91 uten at Dahl har imøtegått dette. Men kanskje Olavsens jobber som talsmann for Dahl? Han kan kanskje trenge en, ja.

Jeg er interessert i å skaffe meg boka LEGIONSMINNER

Om noen har den og ønsker å selge, så er jeg interessert i tilbud. - Andre minner fra DEN NORSKE LEGION har også interesse.

Karsten Stene, Helleveien 41
5035 Bergen-Sandviken

nende spørsmål dengang de virkelig forelå. Men for den som ikke måtte det, sømmer det seg å være varsom i sin dom over andre.

Regiment Nordland ...

(Forts. fra s. 4)

soldater i Waffen-SS, noe om Russland hørte ingen. Det var først i Berlin 1. april at den første av de frivillige (Trondsen?) fikk vite om innsatsmålet.

F. Halles bok «Fra Finland til Kaukasus» bygger på fortellingene til dem som var med — de er altså nærmest dokumentariske. På Wikings øvelsesplass sivet ryktene, det går klart fram at ingen hadde noen klar forestilling om hva som skulle skje. Helt til marsjordren kom, var kampen mot bolsjevismen langt fra noe tema, den kan derfor heller ikke ha vært noe motiv for de fleste da de meldte seg. Men det er også vitnefast at det var folk som forstod Quislings tanker og den 22. juni 1941 begynte sluttkampen i øst.

Kultur er basisvare ...

(Forts. fra s. 1)

sans for verdier en har stått fremmed for osv. Det *koster* i læring og innsats å erverve innsikt og nye vaner. Det har tatt generasjoner å utvikle et kulturfolk med dets interesser, holdninger og skapertrang.»

Strømme Svendsen forklarer hvordan økonomiske forhold står i avhengighet til kulturelle forutsetninger og hvordan en ensidig fokusering på fremstilling — produksjon har gått på bekostning av evnen til å nyte de goder som krever «... temmelig meget av innsikt og dyktighet

når det gjelder musikk, litteratur, bildende kunst, scenekunst, konversasjon og problemløsninger. Man må gjøre en personlig innsats for å skaffe seg slik dyktighet og ferdighet. På skoler og i utdannelsen legges imidlertid vesentlig vekt på å skaffe de unge spesialkunnskaper for de yrker og arbeidsoppgaver de vil få, altså produksjonsdyktighet, ikke konsumpsjonsdyktighet.»

På bakgrunn av presis beskrivelse formulerer han overbevisende såvel nødvendighet som rimelighet i at større grupper «subsidiere» en liten gruppes kulturkonsum bl.a. ved at den store gruppens manglende interesse reduserer markedsprisen på de kulturgoder den lille gruppen er liebhaver til.

Artikkelen er oppmuntrende fordi en kapasitet peker på at rasjonelle økonomiske vurderinger ikke bare kan, men bør bygge på erkjennelse av tradisjonenes og kulturarvens eksistens og positive betydning.

Det er ikke hver dag en avis bringer tre så tankevekkende artikler om så viktige forhold med klart formulerte meninger og solide argumenter. Vi hadde for en tid siden to programmer i TV om kunst, kultur og smak hvor det gikk fram at alt var kunst bare det ble plassert i et museum eller en utstilling. Ord som kvalitet, estetikk, etik og det å kunne, ble ikke nevnt i disse to programmer. Men det var NRK, det. Omtalte artikler var fra en uavhengig avis.

Kultur skaper identitet, identitet er grunnlaget for følelse av fellesskap. Fellesskapsfølelse er forutsetning for lojalitet og ansvar. Tilsammen — orden, rettferd, fred! Kan en slik tanke rekke gjøre det mulig å definere kultur og vise at det er vesensforskjell på Rambo og Rimbaud?

Unasjonale tanker ...

(Forts. fra s. 4)

gaven og ivareta vår nasjonale ære? Jeg mener ja! Noen må si fra at dette fører galt avsted. NS-folk har gjort dette før, vi kan og må gjøre det nok en gang! Det skylder vi vårt fedreland, selv om vi tidligere er blitt lønnet dårlig for vår nasjonale innsats.

Mange av dem var ...

(Forts. fra s. 3)

tert av tyskerne nektet han å gi slipp på, de pårørende fikk helt eller delvis utbetalt lønnen.

Fylkesførerkontoret i Lillestrøm ble nedlagt våren 1942. De nye fylkesførerne som kom holdt til i Sarpsborg. I motsetning til den gamle fylkesføreren blandet de seg lite inn i lokale Lillestrøm-saker.

Innen Lillestrøm NS-lag førte ordførerens ledelse av kommunen og særlig hans holdning til ikke-NS-medlemmene til bitter strid. Men Bratlie hadde en stor støtte i NS-lagfører Thorolf Johanness som helt ut sto på hans side. Johanness avviste alle klager fra NS-folk som ble satt fram mot ordføreren. Det lyktes de misnøyde å bli kvitt lagføreren, men aldri ordføreren.

Bratlie kom også i strid med tyskerne. Mest på grunn av boligrekvisisjonene. Ordføreren måtte lenge motstrebende gi etter for tyske krav. Til slutt kom det til åpent brudd.

Rett før den tyske kapitulasjonen ble Bratlie arrestert av den tyske ortskommandanten.

Rettsoppgjøret

I Lillestrøm fikk minst 34 prosent av de Lillestrøm-folk som en eller annen gang hadde vært innom NS, saken henlagt av politiet eller ble frifunnet. Av de øvrige slapp mange med bot.

Erland Asdahl som var hjemmefrontleder uttaler i en artikkel i Verdens Gang 24. november 1987: «Jeg er ikke i tvil, som gruppe vil de landssvikdømte få oppreisning. Mange av dem var ekte patrioter som ville gjøre en innsats for landets ve og vel. De ble av seierherrene utsett som syndebukker. Dermed ble oppmerksomheten i folket ledet bort fra den unnfalldenhet som førte oss inn i krigen. Men som nasjon kan vi ikke i lengden leve med at en stor gruppe nordmenn ble dømt som kriminelle på et rent politisk grunnlag.»

Asdahl har rett. Vanlige medlemmer i NS var ikke landssvikere, det var ikke kriminelt å være medlem i NS. Asdahl sier at de landssvikdømte vil få oppreisning. Men vil det noen gang skje?

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

.... eks. QUISLINGS FORSVARSTALE,	
Nummerert praktutgave	kr. 150,-
.... » QUISLINGS FORSVARSTALE,	
Billigutgave	kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 50,-
.... » Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen	kr. 50,-
.... » Odd Melsom: Fra kirke- og kultur-	
kampen	kr. 50,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør	
være sagt	kr. 50,-
.... » ALLE 4 BIND:	kr. 150,-

.... » A. I. Bru: Professor på ville veier	kr. 50,-
.... » A. I. Bru: Her er London	kr. 60,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under	
okkupasjonen	kr. 25,-
.... » Finn Kjelstrup: Den norske kapitulasjon	kr. 20,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren	
1942	kr. 15,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	kr. 25,-
.... » Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 200,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	kr. 50,-
.... » Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 60,-
.... » Arne Stornes: Spor i vår nære historie	kr. 115,-
.... » Arne Stornes: Sataniske glør	kr. 115,-
.... » Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 70,-
.... » Sundra Sand: Hva var Kristen Samling?	kr. 5,-
.... » Sundra Sand: Noen erindringer fra tiden	
omkring Vidkun Quislings siste dager	kr. 5,-
.... » Dr. jur. Gustav Smedal: Patriotisme og	
landssvik	kr. 100,-
.... » Bjørn Vardaas: Grunnlovsbrudd og	
rettsoppgjør	kr. 30,-
.... » Bjørn Vardaas: Rettsliv og rettsstat	kr. 20,-
.... » Roald A. Nielsen: The «Solbris»	
Escapade	kr. 100,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	kr. 5,-
.... » Forbundet: § 104. Mere lys over retts-	
oppgjøret	kr. 10,-
.... » Roald A. Nielsen: «Solbris Ohoi!»	kr. 100,-
.... » H.r.advokat Albert Wiesener: Lys over	
landssvikoppgjøret	kr. 145,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 0804-5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248** eller ved **sjekk, i kontanter eller frimerker.** (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

VENNEGAVER

TIL «FOLK OG LAND»

Vi kvitterer denne gang for tilsammen kr. 2.395.-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

A. W., Oslo	Kr. 100,-	R. M., Oslo	Kr. 350,-
N. D., Leksvik	Kr. 200,-	A. A., Fredrikstad	Kr. 150,-
H. R., Gjøvik	Kr. 50,-	R. S., Oslo	Kr. 350,-
H. B., Oslo	Kr. 100,-	B. M., Vikhamar	Kr. 150,-
K. H., Tangen	Kr. 70,-	Anonym,	Kr. 125,-
T. H., Skien	Kr. 350,-	D. H., Gøteborg	Kr. 100,-
N. B., Vestmøla	Kr. 150,-	I. C., Sverige	Kr. 100,-
J. M., Oslo	Kr. 50,-		

Redelighet, hva er det?

Spørsmålet trenger seg frem etter innslaget med INO-formannen i lørdagsrevyen, TV lørdag 23/5. Knut Baardseth hadde akseptert et besøk av et TV-team med Helle Fjellidalen som reporter på INO's kontor. Fjellidalen var meget hyggelig og ville etter sigende fortelle det norske folk om hvilke oppgaver INO har og hvordan de forsøkes løst. INO anså det som en kjærkommen mulighet til å rette en del av de gale forestillinger svært mange har om virksomheten. Opptaket ble gjort 21/5. Falskere og mere løgnaktig kan det ikke gjøres — selv av NRK.

Fjellidalen fikk da alle opplysninger hun søkte, men hun tonet etter hvert et annet flagg enn det opprinnelige. Det viste seg at besøket gjaldt et forsøk på å få berikket at INO støtter eller har støttet «nynazistiske» grupper økonomisk og på annen måte. En NRK-laget trykksak ble vist for å klargjøre forholdet: INO på toppen som finansieringsorgan, dernest strek ned til en diffus «mellommann» og så streker ned til de forskjellige suspekke organisasjoner som altså INO fordelte sine store midler til.

Påstanden ble omgående avvist av INO-formannen som det tøv det er. Redaksjonen kunne tenke seg et sterkere uttrykk: Idiotisk, men beregnende løgn. Med de beskjedne midler INO har til disposisjon hadde en slik overføring vært umulig — selv om den hadde vært ønsket. Etter at Baardseth — klok av skade — fikk betenkeligheter med hensyn til presentasjonen, ringte han såvel Fjellidalen som hennes overordnede med tilbud om at hun eller den NRK måtte finne egnet, kunne få gå igjennom INO's regnskaper så langt tilbake de måtte ønske. De ville garantert ikke finne noen utbetalinger som kunne indikere bidrag som påstått. Regnskapene blir ført av velkvalifiserte regnskapsførere og revidert av autoriserte revisorer før de blir godkjent av årsmøtene. Dette i aller høyeste grad relevante tilbud fant Fjellidalen det ikke opportunt (selvfølgelig) å nevne i sendingen. Det to timer lange besøk var kokt ned til to svar fra Knut Baardseth på spørsmål som ikke dreide seg om INO's virksomhet, og som skulle vise seg å være et mininpputt i et helt annet program.

Når en tar i betraktning den belastning reporteren og hennes antageligvis marxistiske geliker mener det er å ha omgang med eller støtte de gruppene det her dreier seg om, er en slik uredelighet egnet til forakt. En slik neglisjering av mediaetiske regler og holdninger burde få konsekvenser. Nevnte reporter burde få permisjon for å studere disse — for henne — tilsynelatende ukjente fenomener.

Fjellidalen var blitt godt mottatt og hadde fått se og filme alt hun ønsket. Atter en gang har imidlertid vår tro på menneskelig anstendighet fått skudd for baugen. Hestehoven ble holdt skjult helt til sendingen begynte. Det som overfor INO var presentert som en reportasje om instituttets virksomhet, ble bare et nytt fremstøt mot gamle NS-folk.

KNUT BAARDSETHS KLAGE til NRK og NRK's perfide og meningsløse svar er gjengitt på denne side. Saken vil bli fulgt og blir behandlet også i neste nummer.

Bruk vedlagte postgirotalong til å betale kontingenten eller til å gi en VENNEGAVE.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag, tirsdag og torsdag kl. 11—15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.
Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

En total feilvurdering av vår bevegelse

Av Hans Olavsén

I et innlegg i Aftenpostens morgenummer 3. april skriver Katrine Fangen, tilsluttet Program for ungdomsforskning, bl.a.:

«Når det gjelder nazistisk tankegods er det viktig ikke å glemme en svært sentral dimensjon denne ideologien hadde (og har), nemlig at man kan inndeles mennesker i de sterke (som har livets rett) og de svake (som ikke har livets rett). Kommunismen har spilt fallitt først og fremst fordi den ikke tillot enkeltmennesket å tenke og handle selv. Men det vil være tilsynelatende å si at kommunisme og nazisme er to sider av samme sak. Kommunismen i østeuropeisk praksis baserte seg på en ideologi der alle ble behandlet likt, bortsett fra noen ganske få talenter som tidlig fikk spesialutdannelse. Nazismen er en

ideologi som deler mennesker inn i overmennesker og undermennesker.»

Jeg godtar ikke ordet «nazisme» som betegnelse på vår norske bevegelse, men all den stund det later til at ovennevnte sitat også sikter på den, vil jeg for n'te gang forsøke å ta knekken på ville feiltolkninger som dette.

Kommunismens grunntanke er at alle mennesker egentlig er helt like. Det er bare de sosiale forhold som gjør dem tilsynelatende forskjellige. Ut fra dette syn har de kommunistiske ledere alltid handlet med suveren forakt for menneskeliv. Når alle er like, kan jo alle unnværes. De som dør, kan jo erstattes av enhver annen.

Nasjonal Samlings syn var

det stikk motsatte. Alle mennesker er forskjellige. Derfor er ethvert menneske uerstattelig, for det finnes ikke maken til det. Ethvert menneske som ikke er forblindet av marxistiske likhetsteorier, vet at dette er sannheten. Det finnes mennesker av alle kategorier: Kloke og dumme, flittige og late, pene og stygge, flinke og klossete osv. osv. Like fullt er hver enkelt av oss et skapningens unikum, og det er samfunnets oppgave å legge alt tilrette for en maksimal utvikling av de evner som er lagt ned i hver enkelt av oss. Det er imidlertid klart at noen er sterkere og dyktigere enn oss andre, og at det er disse sterke som kan bringe samfunnet fremover og sørger for at de svake kan gis levelige vilkår. Derfor må man også legge forholdene til rette

(Forts. side 6)

NRK forfalsker og fortier

Meddelelse til NRK - Dagsrevyen

Ad.: Programpost om INO/Ny-nazister - Lørdagsrevyen 23/5-92.

I oversikten før lørdagsrevyen ble det annonsert:

«Gammel-nazistene sponser ny-nazistene.»

INSTITUTT FOR NORSK OKKUPASJONSHISTORIE ønsker å meddele sin misnøye med nevnte programpost hvor seerne ble gitt inntrykk av at INO støtter ny-nazistiske organisasjoner. Påstanden er direkte løgn og fremsatt mot forman-

nens opplysning i programmet.

INO ønsker med denne henvendelse at dagsrevyens seere skal bli gjort oppmerksom på at INO's formann, dagen før sending, ved to anledninger meddelte representanter for dagsrevyen at INO stiller sine regnskapsbøker til disposisjon for dagsrevyen. Dette for at dagsrevyens folk ved selvsyn skulle få anledning til å konstatere at den fremsatte påstand savner ethvert grunnlag i virkeligheten.

Dagsrevyen valgte å se bort fra INO's tilbud og opprettholdt

i stedet tilliten til en skisse og en påstand som ble oppgitt å skrive seg fra «de innerste kretser i det ny-nazistiske miljø». En opp-treden som er lite verdig det statlige TV-selskap.

INO anmoder om at denne meddelelse blir opplest i en dagsrevy-sending en av de nærmeste dager. Dersom De ikke finner å kunne offentliggjøre denne melding, ber vi om et grunnlagt svar så snart som mulig.

Knut Baardseth
(Styreformann INO)

NRK svarer:

Klage på reportasje i Dagsrevyen

Vi viser til brev fra Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie der det blir klaget på en reportasje i Lørdagsrevyen 23. mai 1992, hvor utgangspunktet var INO-medlemmer gir økonomisk støtte til norske nynazister.

Som det fremgår av våre sendinger har vi ikke tatt til følge kravet fra Instituttet om å fortelle våre seere at Dagsrevyen ble tilbudt å se regnskapene til INO.

Grunnen til dette var at formannen for Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie, Knut Baardseth, benektet at INO ga penger til nynazister, og at organisasjonen gjennom

regnskapene kan bevise dette.

Dagsrevyens reporter, Helle Fjellidalen, vurderte det derfor slik at det ikke var nødvendig å se regnskapene.

Hennes opplysninger om at INO-medlemmer sponser nynazister i Norge stammer fra andre kilder, som hevder at INO-medlemmer og medlemmer av en organisasjon som heter Kameradenverk Korps Steiner gir økonomisk støtte til nynazister i Norge.

Dette er kilder vi naturligvis ikke kan, eller vil oppgi.

Vi vil også påpeke at formannen i INO, Knut Baardseth, i vår reporta-

sjе fikk bred anledning til å avvise at INO støtter nynazister. Baardseth ble også før intervjuet grundig orientert om problemstillingene reporteren ville ta opp i reportasjen.

Vi beklager at Institutt for Okkupasjonshistorie gjennom sin formann Knut Baardseth er misforstått med reportasjen.

Men ledelsen i Aktualitetsavdelingen vil understreke at Dagsrevyen hele tiden har spilt med åpne kort overfor INO.

Øg vi mener å ha godt belegg for trekke andre konklusjoner enn INO når det gjelder hvem som sponser norske nynazister.